

2-бепт

3-бепт

4-5 бептлар

7-бепт

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

ШАҲАР ИЖТИМОЙ - СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 15 (10.068)

2004 ЙИЛ 22 ЯНВАРЬ

ПОЙТАХТНИНГ Бир кунни Янгиликлар, воқеалар

ҚИСКА сўзлар

● **БУГУН** «Ўзгазлойиха» институтда Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон либерал-демократик партияси Собир Раҳимов туман кенгашига тузиш бўйича ташкилий конференция бўлиб ўтди.

● **ЭРТАГА** Ўзбекистон инглиз тили ўқитувчилари ассоциацияси томонидан шаҳримиздаги олий таълим муассасалари хорижий тиллар кафедраси мудири учун бир кунлик семинар ўтказилиши режалаштирилган.

Тадбир олий таълим масканларида хорижий тилларни ўқитишни тубдан яхшилаш мақсадида ташкил этилмоқда.

● **БУГУН** Тошкент шаҳар ҳокимлиги оила, оналик ва болаликни ижтимоий муҳофаза қилиш мажмуининг 2003 йил якунларига бағишланган ҳисобот йиғилиши бўлиб ўтди.

● **ФИДОКОРЛАР** миллий-демократик партияси ташаббуси билан уюштирилган кичик форум «Фуқаролик жамиятини қуришда қонунчилик. Таъриба ва муаммолар» деб номланди.

● **ШАҲРИМИЗДАГИ** 326-мактабда таълим жараёнида замонавий усуллардан фойдаланиш мақсадида ўқитувчилар ушториқда семинар-тренинг уюштирилди.

● **«ТОШКЕНТ** қувур ишлаб чиқариш заводи» акциядорлик жамиятида иш сифати самарадорлигини ошириш мақсадида янги цех ишга туширилди.

● **РЕСПУБЛИКА** шошилинч «Тез тиббий ёрдам» марказига АҚШдан замонавий тиббий асбоб-ускуналар келтирилди.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги Матбуот хизмати ва ўз мухбирларимиз хабарларидан.

«Тоштўқимачи» очик акционерлик жамияти бугунги кунда иқтисодиётимиз ривожига ўзининг муносиб улусини қўшаётган корхоналардан саналади.

СУРАТДА: корхонанинг 2-тўқув цехи ишчилари Барно Абдувахобова ҳамда Вилоят Қудратовлар иш жараёнида.

Козим Ўлмасов олган сурат.

Анжуманлар

МИНТАҚАВИЙ ДАСТУР ЯРАТИЛАДИ

Тошкентда Глобал ўзгаришлар, барқарор ривожланиш ва Марказий Осиёда атроф-муҳит ҳимоясини бошқариш масалаларига бағишланган халқаро анжуман ўтказилмоқда.

Айни пайтда Марказий Осиё минтақасида 45 миллиондан зиёд аҳоли яшайди. Табиий ва жугрофий шароитлари турлича бўлган мазкур минтақанинг аксар ҳудудида инсон таъсири иқлим ва экотизимларнинг ўзгаришига олиб келди. Бир пайтлар Ер юзидagi туртинчи улкан қул саналган Орал денгизи фожияси ва унинг ҳавзасида юзага келган экологик вазият бунга мисол бўла олади.

— Минтақанинг барча ҳудудларида глобал экологик ўзгаришлар инсон фаолияти ва муайян ҳудуднинг табиий шароитларидан келиб чиқиб турли даражада шаклланган, — деди Рустан Иброҳимов «Туркистон-пресс» мухбирига. — Шу сабабли барқарор ривожланиш дастурларининг ишлаб чиқилишида ҳар бир омилнинг ўзига хос жиҳатлари ва кўриладиган чора-тадбирларнинг оқибатлари таҳлил этилиши лозим. Масалан, сув тақчиллиги Мар-

казий Осиёдаги долзарб муаммолардан бири ҳисобланади. Сув захираларининг камайиб кетиши ёки ундан нотўғри фойдаланиш минтақадаги барқарорликка салбий таъсир кўрсатиши мумкин. Шу боис барқарор ривожланиш бўйича қарор қабул қилишда глобал экологик ўзгаришларнинг минтақа экотизими ва аҳолиси ҳаётига таъсир қиладиган бир-бирига узвий боғлиқ омилларни англаш ўта муҳимдир.

Глобал ўзгаришлар тадқиқоти бўйича Осиё - Тинч океани тармоғи ва Франциянинг глобал ўзгаришлар илмий тадқиқот дастури МЕДИАС-Франц хомийлигида ўтказилаётган анжуманда эндиликда мазкур муаммолар жаҳон ҳамжамияти билан биргаликда ўрганилиши ҳамда мавжуд таърибага асосланган, барқарор ривожланиш ва атроф-муҳитни бошқариш мақсадларига йўналтирилган ҳамкорликдаги минтақавий тад-

қиқот дастури яратилиши зарурлиги таъкидланди.

Анжумандан кўзланган мақсад, минтақавий илмий изланишлар учун яратилган имкониятлардан анжуман иштирокчиларини бохабар этиш, минтақавий дастур яратилиши ва келгуси лойиҳалар учун хомийларни аниқлашда кўмак бериш, минтақда иқлим ўзгаришини ўрганиш бўйича фаолиятни таҳлил этиш ҳамда муаммони экотизимлар ва уларнинг инсонларга таъсирини ўзаро бир-бирига боғлиқ ҳолатда таҳлил қилишдан иборат.

Уч кунлик анжуманда иштирокчилар томонидан иқлим ўзгариши, чуқук сув захиралари, ердан фойдаланиш, минтақавий экотизимлар ва биологик хилма-хиллик, атмосфера ҳавосининг булғаниши ва унинг таркибий ўзгаришларга юз тутиш масалалари муҳокама этилади.

XVI сағоси

Барча мабаладан олганга сўнги хабарлар

Мамлакатимизда

● Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси қошидаги Олий бизнес мактабининг корпоратив бошқарув марказида навбатдаги ўқув курси бошланди.

● Конрад Аденауэр номидаги жамғарма «Маҳалла» жамғармаси ҳамда Ўзбекистон деҳқон ва фермер хўжаликлари ассоциацияси билан ҳамкорлик тўғрисида шартнома имзолади.

● Кеча Республика шошилинч тиббий ёрдам илмий марказида АҚШ давлат департаменти ва Американинг халқаро тараққиёт бўйича агентлиги (USAID) томонидан молиялаштирилган Garelift International халқаро хайрия ташкилоти томонидан тиббий анжомлари ва материалларини топшириш маросими бўлиб ўтди.

Жаҳонда

● Европа Иттифоқи мамлакатда амал қилаётган БМТнинг озик-овқат ёрдами дастурини қўллаб-қувватлаш мақсадида Зимбабвега 20 миллион евро микдорида қўшимча кўмак ажратди.

● Компьютерлар оламидаги улкан IBM компанияси дастурий таъминотини ишлаб чиқиш каби муҳим йўналишларда ишлатиш мақсадида 15 минг кишини ишга ёллашни режалаштирмоқда.

● Касалликларни назорат қилиш ва олдини олиш бўйича Америка маркази мамлакат маъмуриятига парранда гриппи эпидемияси билан курашда ёрдам бериш мақсадида Вьетнамга шифокорлар гуруҳини юборди.

● Япония судлари 2003 йилда рекорд кўрсаткич ҳисобланмиш 30 та ўлим жазолари тўғрисидаги ҳукмлар чиқарди.

● Таниқли қўшиқчи, эстрада юлдузларидан бири Майкл Жексон гўзаллар танловининг иштирокчилари ҳақидаги «Сургундаги гўзал» номи янги фильмда суратга тушди.

СЕМИНАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида давом этаётган аграр соҳа раҳбарлари семинар-мунозарасида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов миллий истиқлол госясини жамоатчилик онги ва тафаккурига сингдиришнинг долзарб муаммолари, Мехр ва мурувват йили — олижаноб инсоний фазилатларни намоён этиш, жамиятимизда аҳиллик, меҳр-оқибат ва дўстлик муҳитини мустаҳкамлашда муҳим қадам мавзусида маъруза қилди.

Жамиятимизда кечаётган ислохотлар жараёнининг самарасини белгилашда маънавий-ғоявий соҳада олиб борилаятган ишлар асосий мезондир. Шу боис давлатимиз раҳбари Ислоом Каримов мустақилликнинг илк йиллариданоқ маънавий-маърифий соҳадаги ишларни тақомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратди. Зеро, мамлакатимиз буюк келажagini таъминлаш, кўзланган мақсад-муддаоларга етиш, эски мафкуравий

асоратлардан батамом халос бўлиш, зарарли ғояларнинг хуружига қарши тура оладиган баркамол авлоднинг тарбиялаш зарурати халқимиз ва жамиятимиз манфаатларига мос янги ғояни шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга.

Миллий истиқлол госяси Ўзбекистон халқининг озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт барпо этиш йўлидаги эзгу орзуларини ўзида мужассам этган.

Семинарда давлатимиз сиёсатининг

мазмун-моҳиятини, мамлакатимизда амалга оширилаётган туб ўзгаришларни ҳаёт ҳақиқатига таянган ҳолда холисона ва таъсирчан руҳда тарғиб қилиш висоталарини тақомиллаштириш зарурлигига эътибор қаратилди.

Баҳс-мунозара руҳида ўтган машғулотда миллий истиқлол госясининг асосий тушунча ва тамойилларини кенг тарғиб этишда баъзан юзакчилик, кампания-бозлик ҳоллари ҳам кўзга ташланаятгани танқид қилинди. Бундай кўринишларга барҳам бериш кераклиги таъкидланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси З.Хусниддинов, Олий суд раиси Ф.Мухиддинова, Олий хўжалик суди раиси М.Абдусаломов ва бошқаларнинг ҳам маърузалари тингланди.

Н.УСМОҶОВА,
ЎЗА мухбири.

Иқтисодий

ТАБИЙ ЗАХИРАЛАР ТЕЖАЛАДИ

Маълумки, илгари водопроводдан тўхтовсиз оқиб ётган ичимлик суви, газ плиталаридан тинимсиз чиқаётган иссиқлик энергияси хонадон соҳибларини ҳечам ўйлантирмас эди. Чунки сарф бўлаётган бу бойликларни кўпчилик «таги сероб» деб ўйларди. Ваҳоланки, эндиликда сув ва газ захираларини тежаш, улардан оқилона фойдаланиш кундалик вазифамизга айланиб қолганлиги ҳеч кимга сир эмас.

Бу борада амалга оширилаётган энг муҳим ишлардан бири хонадонларга газ ва сув ўлчagич асбобларнинг ўрнатилишидир. Бундай фойдали ўлчagич асбоблар ҳозирда «SMG Оникс» Ўзбекистон-Италия қўшма корхонасида ишлаб чиқарилмоқда. Аҳолини иссиқлик энергияси билан бир текисда таъминлашга, ортиқча сарф-харажатнинг олдини олишга ёрдам бераётган ўлчagич асбобларга керакли хом ашёнинг 40 фоизи Италиядан келтирилаётган бўлса, қолган деталларнинг кўпчилиги қисми республикамиздан олинади. Утган йили корхона 40 мингта сув ва газ ўлчagич асбоблар ишлаб чиқариб, харидорлари сонини оширган бўлса, бу йили шартнома асосида бу миқдорни янада оширишни кўзлаган. Бозор иқтисодиётида маҳсулотнинг сифати эътибор юқорилиги боис корхона ходимлари ўлчagичларга керакли ҳар бир деталнинг чидамлилигига алоҳида аҳамият бериб ишлаб чиқаришмоқда. Чунки ушбу майда деталлардан корхонанинг бир бутун маҳсулоти тайёрланади.

ХАРИДОРИГА ЭГА

Сергели туманида фаолият олиб бораётган «Амадина» хусусий корхонаси айни пайтда харидор талабидан келиб чиққан ҳолда сифатли ва кўпга чидамли маҳсулотлар тайёрлаб, ички бозорга ўзининг муносиб уллушини қўшмоқда.

Корхонада тайёрланаётган пластмасса қувурлар, тошойна ва қорайтирилган ойналар ҳар жиҳатдан пишиқ-пухталиги билан ўз ўрни ва харидорига эга десак хато қилмаймиз. Бунда маҳсулот хом ашёсининг кўпчилиги қисми республикамизнинг Қашқадарё вилоятидаги «Шуртан газ» кимё комплексидан ҳамда Фарғонанинг Қувасой шаҳридаги «Кварц» заводидан келтирилади. Ҳозирда корхонада бир йилда 10 миллион сўм миқдорда маҳсулот тайёрланиб, янги режалар асосида иш олиб борилмоқда.

— Утган 2003 йил режага кўра полиэтилен плёнка ишлаб чиқаришни йўлга қўйдик, — дейди корхона директори Рўзимат Исроилов. — Бунда 20 га яқин бўш ишчи ўринлари вужудга келди ва шунча нафар киши иш билан таъминланди. Янги йил режаларига кўра маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини бир неча баробарга ошириш ниятидамиз. Шунингдек, бир йилда 50 миллион сўм миқдорда маҳсулот етказишни ҳам мўлжаллаганмиз.

Орзугул РУСТАМОВА

Айни пайтда БМТ Тараққиёт дастури ва ҳукуматимизнинг ҳамкорликдаги «Барқарор даромад манбалари» ташкил этиш» дастурини амалга ошириш доирасида мазкур лойиҳанинг учинчи «Ҳар бир вилоятнинг битта туманида қўшимча 13 та бизнес-инкубаторни ташкил этиш» босқичи амалга оширилмоқда. Лойиҳанинг асосий вазифаси қишлоқ туманларида фаолиятини энди бошлаётган корхоналарга ҳар бир вилоятнинг битта туманида бизнес-инкубатор ташкил этиш орқали қўлай ҳўжалик-иқтисодий шароит яратишдан иборат.

Утган йилги маълумотларга кўра, бизнес-инкубаторларда 437 та кичик корхона фаолият юритиб, уларда 3382 нафар ишчи меҳнат қилмоқда. 2003 йилда инкубация даврини ўташ учун 270 га яқин энди фаолият бошлаган кичик бизнес вакили қабул қилинди. Инновация ва ишлаб чиқариш, жумладан, қишлоқ ҳўжалик маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва уларни қайта ишлаш, консалтинг ва бошқа хизматлар кўрсатиш субъектларининг асосий фаолият йўналишлари ҳисобланади.

Бизнес-инкубаторлар ўз субъектларига таъмирдан чиқарилган ва жиҳозланган иншоотлар, компьютер техникаларидан фойдаланиш, корхоналарни рўйхатга олиш, бизнес режаларни тайёрлаш ва лойиҳаларни давом эттиришда ёрдам

бериш каби хизматларни кўрсатади. Бизнес-инкубаторлар ўтган йили 200

вакиллари ўқитиш ҳамда малакасини ошириш дастурларини ишлаб чиқиш бизнес-инкубаторлар фаолиятининг устувор йўналишларидан бири саналади. Масалан, ҳисобот даврида бизнес-инкубаторлар ва уларнинг субъектлари томонидан уюштирилган турли қисқа муддатли курслар ҳамда семинарлар доирасида 8001 киши ўқитилди. Бу йиллик кўрсаткичнинг 117 фоизини ташкил этди. Ушбу семинарларда бозор иқтисодиёти асослари, кичик корхоналар фаолиятининг ҳуқуқий асослари, компьютер ва ҳуқуқий саводхонлик, чет тиллари, фермерлик асослари, бухгалтерия ҳисоб-китоби ҳамда бошқа масалалар ўрганилади.

Лойиҳаларнинг ахсарияти ўқиш учун тингловчилар ўзи тўлаган ҳақ ва уларни ўқишга жўнатаётган ташкилотлар маблағларни ҳисобига шартнома асосида амалга оширилмоқда. Айни пайтда мамлакатимиз ва хорижий давлатларнинг ҳамкорликдан манфаатдор бўлган турли донор-ташкилотлари ҳам ушбу лойиҳаларни амалга оширишга жалб қилинмоқда. Масалан, Осие тараққиёт банки томонидан ҳозирги вақтда «Қорақалпоғистонда турмуш даражасини ошириш» лойиҳасини амалга ошириш доирасида «Тадбиркорликка ўқитиш» таркибий қисми молияланмоқда.

**Ж.РАУПОВ,
ЎЗА шарҳловчиси**

ЎЗБЕКИСТОН БИЗНЕС-ИНКУБАТОРЛАРИ

Ўзбекистон Республикаси Давлат мулкни бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси ҳамда БМТ Тараққиёт дастурининг ҳамкорлигида «Ўзбекистон Республикасида бизнес-инкубаторларни ташкил этиш ва ривожлантириш» лойиҳасининг биринчи ҳамда иккинчи босқичи доирасида 1996-2000 йилларда Вазирлар Маҳкамаси қарорига кўра қабул қилинган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш давлат дастурига мувофиқ мамлакатимизда бизнес-инкубаторлар тармоғи ташкил этилган эди.

та кичик корхонани фаолият юритиш учун тайёрлади. Улардан 178 таси мустақил ишлаш учун деярли тайёр. Шу давр мобайнида бизнес-инкубаторлар субъектлари умумий қиймати 3,3 миллиард сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди ёки хизмат кўрсатди. Бу йиллик кўрсаткичнинг 128,6 фоизини ташкил қилади. 2003 йилда ҳар бир корхона, яъни бизнес-инкубатор субъекти ўртача 8,5 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Шу билан бирга, кичик ва ўрта бизнес

«ТЎЁНАСИ БИЗДАН БЎЛСИН»

Тошкент чинилари... Нафақат жаранги, балки ўзига хос навқшларию жиловлари, зарҳал безаклари билан товланувчи маҳсулотлар. Ҳар бир хонадонимиз беэагию тўйларимиз таровати бўлган пахта гулли ва бошқа турдаги миллий чиниларимиз барчани мафтун этиши табиий.

Ана шундай маҳсулотларни тайёрлаш йўлида, уларнинг харидоригир турларини яратиш устида тиним билмай изланаётган чиннисозларимиз — «Тошкент чинни заводи» акциядорлик жамияти мутахассислари, ишчи-ҳизматчиларининг бугунги кундаги меҳнатлари, бозор иқтисодиёти жуда кўплаб корхоналар олдига қўйган муаммоларни ечишдаги сўй-ҳаракатлари билан танишиш мақсадида жамоада бўлдик.

— 2003 йил корхонамиз ҳаётида анчагина ўзгаришлар, муваф-

тиш борасида анчагина ишларни амалга оширдик. Шу кунга қадар 30 фоиздан зиёд асбоб-ускуналаримиз қайта таъмирланди, жорий йилда маҳсулотларимизни харидорга етказиб бериш учун хом ашё захираларимиз ҳам етарли. Утган йилда илгариги мавқеимизни тиклаш йўлидаги сўй-ҳаракатларимиз самарасини 22 турдаги янги маҳсулот намуналаридан ҳам яққол кўриш мумкин. Ички бозорда харидорларимизни ўзига ром этаётган «Нилуфар», «Зидола», «Юлдуз», «Мовий тўлқин», «Чамангул» (Ўзбекистон малоннаси), «Шодиёна», «Денгиз мавжи» сингари чинни дасталари жиловидан кўзлар қамашishi муболаға эмас.

Шуни алоҳида таъкидлаш ўринлики, утган йилда жамоа аҳли сифи кенгайиб 585 нафарни ташкил этди.

фақиятлар сари интилиш даври бўлди, — дейди акциядорлик жамияти бошқаруви раиси Баширрилла Қосимов. — Давлатимиз томонидан берилган катта имконият — санациядан оқилона фойдаланишга, мана шу давр мобайнида ўзимизни анча тиклаб олишга, бозор талаблари асосидаги сифатли ва рақобатбардош маҳсулотлар тайёрлашга бутун куч ва маҳоратимизни сарфляпимиз. Утган йилда 655 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш билан бирга цехлардаги ускуналарни талаблар даражасида таъмирлаш, малакали кадрларни жой-жойига қўйиш, хом ашё захирасини яра-

170 та қўшимча ишчи ўринлари яратишди, шулардан 27 нафари балоғат ёшига етмаган йилгит-қизлар бўлиб, уларга хўнар сирларни мукаммал ўргатишда малакали мутахассислар устозлик қилишмоқда. Ана шундай кунтли, билимга интилувчан ёшлар келгусида корхона муваффақиятини таъминлашда, истиқболини яратишда муҳим ҳисса қўйиши, шубҳасиз. Улардаги ёшлик шижоати, теран фикрлаш, янгилликка интилиш янги маҳсулот хилларида ўз аксини топади. Бу, албатта келгусида «Ўзбекистонда тайёрланган» ёрқилди Тошкент чиниларининг ҳақон бозориди

ҳам муносиб ўрин эгаллашида самара беради.

Чинни маҳсулотларини ишлаб чиқаришда, албатта сифатли хом ашёнинг ўзига хос ўрни бор. Маҳсулот сифати эса барчага маълумки, рақобатбардошлиқда қўл келадди, харидор сифини оширади. Корхонада Россия, Украина давлатларидан келтирилган хом ашё билан биргаллик маҳаллий — Ангрелдари «Каолин» қўшма корхонаси маҳсулотларидан ҳам самарали фойдаланилмоқда. Маҳаллий хом ашёдан рақобатбардош чиннилари ишлаб чиқариш йўлида эса тинимсиз изланишлар олиб борилмоқда. Бундай чинни маҳсулотлари, албатта харидор дили ва эҳтиёжини инобатта олган ҳолда тайёрланади.

Утган йилги муваффақиятлардан руҳланган чиннисозлар жорий йилни ўзгача куч-қайрат, янгилдиклар яратишга интилиш билан бошлашди. Корхонанинг

да. Бозорни ўрганиш асосида эса турфа чинилар қаторига яна 25-30 хилдаги чинни тўпламлари, хилма-хил гулдон ва эсдалик совғаларини ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилди.

— Мустеали юртимизда тўю тантаналар, шодиёна байрамлар, қутлуғ кунларимиз кўп, — дейди Баширрилла Қосимов. — Ана шундай дилларимизни нурафшон этгувчи тантаналаримиз зиёда бўлсину уларнинг энг катта тўёнасини чиннисозларимиз тайёрлайверсин. Биз қалбимизга мана шундай эзгу ниятини жамлаган ҳолда меҳнат қилаймиз, изланапмиз ва яратапмиз.

Шарифа ИЛЁСОВА СУРАТЛАРДА: корхона лабораторияси мудираси (чапда) Ўғиллой Йўлдошева ва расом Муҳаббат Номозова; янги маҳсулотлар намуналари.

Ҳакимжон Солиҳов олган суратлар.

Маълум**МАКТАБДА
«КИЧИК
АКАДЕМИЯ»**

Ўзбекистон Фанлар академиясининг Тарих институти Тошкентдаги 216-мактабга оталиқ қилиб келмоқда. Бу эса билим даргоҳида тарих фани йўналиши бўйича «Кичик академия»ни очиб имконини берди.

Хозир бу ерда бир нечта иқтидорли ёш тадқиқотчи илмий изланиш олиб бормоқда. Ўз салоҳиятини намоен этаётган толиби илм Дилфуза Иноятованинг тадқиқоти ҳам яхши якунланди.

У «Кичик академия»нинг «аспиранти» янглиф «Ўзбекистонда тендер муносабатларининг шаклланиши ва ривожланиши» деган мавзуда илмий ишини муваффақиятли химоя қилди. Тарих институтининг илмий ходими Гулнора Фаниева илмий раҳбарлигида юзага келган бу тадқиқот умидли ўқувчининг тиббий олий ўқув юртига кириши учун қўйган дастлабки йирик интилиши натижасидир.

**«ЭНГ
ИҚТИДОРЛИ
ЎҚУВЧИ»**

Тошкент автоном-бил ва йўллар касб-хунар коллежида ўқувчи ёшларнинг техник изланишларига катта аҳамият берилмоқда. Ўқув даргоҳининг иқтидорли толиби илми Йўлдош Тожибоев томонидан яратилган «Автобилларда ишлатиладиган турли узатмалар намуналарини кўрсатувчи макет» ҳам энг яхши техник изланиш натижаси деб баҳоланди.

Шуни кувонарлики, ушбу макет республика касб-хунар коллежлари ўқувчиларининг «Энг иқтидорли ўқувчи» республика кўрик-танлови ҳам тақдим қилинди. Саноат, алоқа, халқ амалиёти ва миллий хунармандчилик соҳалари бўйича ташкил қилинган бу ижодий кўриқда иқтидорли ўқувчи совринли биринчи ўрин ва биринчи даражали диплом билан тақдирланди.

Жиддий талабчанлик билан уштирилган ушбу кўрик-танлов Тошкентдаги қатор касб-хунар коллежлари изланувчан ёшлари учун ҳам қувончли бўлди. Жумладан, Тошкент ахборот технологиялари коллежининг ўқувчиси Юрий Мордавнининг «Уч ўлчамли моделлаштириш ва анимация учун дастур» деган ишланмаси ҳам биринчи ўринга лойиқ деб топилди.

Акбар АЛИЕВ

Хайр ва саховат билан бошланган йилнимизда эзгулик, кўмакка муҳтожларнинг огирини энгил қилиш каби тадбирлар барча корхона ва ташкилотларда, олий ўқув юрталари, коллеж ва лицейларда ҳам бошлаб юборилди.

Хусусан Мирзо Улугбек номили технология касб-хунар колледжиде ҳам бу борада ибратга молик юмушлар амалга оширилмоқда. Коллежда олиб борилаётган таълим-тарбия, маданий-маърифий ишлар, талабаларга яратилаётган шарт-шароит, уларнинг келажакда яхши мутахассис бўлиб этишишлари учун янги техника ва технологиялардан фойдаланиш, ички тартиб-қоидалар, ҳудуднинг озода ва саранжом-саришталиги ишининг бу ерда намуналий йўлга қўйилганлигидан далолат беради.

— Жорий йилнинг «Меҳр ва мурувват йили» деб номланиши талабаларимизга яратилаётган имконият ва шароитларни янада яхшилашимиз-

га, ишимизни яна бир қайта кўриб чиқишимизга хизмат қилмоқда, — дейди коллеж директори, техника фанлари доктори, профессор Ашраф Эминов. — Чунки шу жамиятда ўсиб, тарбия, илм

**ДЎСТЛИК —
БИРОДАРЛИК
ТАРАННУМ ЭТИЛДИ**

Меҳр-оқибатли бўлиш каби халқимизнинг азалий қадриятларига ҳамоҳанг жорий йилнинг Меҳр ва мурувват йили деб номланиши кўнгилларга илиқлик, кўтаринкилик бағишлагани шубҳасиздир.

олиб вояга етаётган шахс келажак мевасидир. Ўсаётган ниҳолни қандай парвариш қилсак, меҳр-мурувватли қилиб вояга етказсак унинг мевалари шундай сархил ва ширин бўлади.

Куни кеча Кимё-технология институти қошидаги ушбу коллежда Меҳр ва мурувват йилига бағишланган катта тадбир бўлиб ўтди. Талабалар ётоқхонасида истиқомат қилаётган, меҳрибонлик уйдан келган йигит-қизларга кийим-кечак, озиқ-овқат, хоналарга телевизорлар совға қилинди. Ёшлар учун дўстлик карнавалига айланиб кетган ушбу тадбирда шўх

куй-қўшиқлар янгради, дўстлик, биродарлик, меҳр-оқибат тараннум этилди.

— Меҳрибонлик уйдан келган ҳар бир йигит-қизри, профессор Ашраф Эминов. — Чунки шу жамиятда ўсиб, тарбия, илм куй-қўшиқлар янгради, дўстлик, биродарлик, меҳр-оқибат тараннум этилди.

Меҳр-муҳаббат кўриб вояга етган ҳар бир инсоннинг эса яхшилик йўлида хизмат қилиши шубҳасиз.

Шоира МУҲАМЕДОВА

МЕҲР ВА МУРУВВАТ ҲАҚИДА

Ёшмисан, кексани сен хурмат айла, Ўзинг ҳам қарийсан, ҳозирдан ўйла. Кексага кўмак бер — суянган тоғинг, Буни тушунарсан қариган чоғинг.

Бир ғариб кўнглини қила олсанг шод, Яхшидир ер юзин қилгандан обод, Лутфинг-ла бир дилни қул қила олсанг. Афзалдир юз қулни қилмоқдан озод.

Қачонким шод эсанг ғамгина раҳм эт, Агар Султон эсанг Мискина раҳм эт.

Агар истамасанг дилинг ранжишин, Дили ранжиганларнинг овла дилин.

Кексаларнинг инсоний заифликларига нисбатан мурувватли бўлинг.

Ўзгага қилган мурувватингни дўстга ҳам, душманга ҳам мақтама. Хақиқий мурувватдан кўра ортиқроқ ҳалоллик бўлмас керак.

Қарилик етиб қолса ишда агар, Мурувват қилиб холига сол назар.

Рашид БОЙТУЛЛАЕВ тайёрлади.

Шарқий Европа, Россия ва Марказий Осиё институти муаллифлар гуруҳи томонидан хитой тилида тайёрланган мазкур нашр биринчи марта тўлалигича МДХнинг алоҳида давлатига бағишланган. Китобда ўзбек халқининг тарихи ва маданияти, мамлакатимиз табиий хом ашё ресурслари, мустақиллик йилларида ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий соҳаларда рўй берган оламшумул ўзгаришлар, давлатимиз ташқи сиёсатининг асосий тамойиллари ҳақида бой маълумотлар жамланган.

Тақдимот маросимида Хитой расмий, жамоатчилиги ва ишбилармон доиралари намояндалари, дипломатик корпус вакиллари ҳузуринда ХХР ташқи ишлар вазирининг ўринбосари Ли Хуэй сўзга чиқди. У Хитой раҳбарияти ўз минтақасида марказий ўринни эгаллаб турган Ўзбекистон билан

яхши қўшничилик ва ўзаро манфаатли муносабатларни ривож-

**ПЕКИНДА ТАҚДИМОТ
МАРОСИМИ**

Пекинда бир гуруҳ етакчи хитойлик олимлар ёзган ва ХХР Ижтимоий Фанлар академияси томонидан нашр қилинган «Ўзбекистон» номли китобнинг тақдимот маросими бўлиб ўтди.

лантиришга катта аҳамият бераётганини алоҳида қайд этди. Ўзбекистон ҳақида китобнинг нашр қилингани ҳар икки давлат сиёсий, илмий, маданий ҳаётида муҳим воқеа бўлиб, Хитойда Ўзбекистонга нисбатан ошиб бораётган қизиқшдан далолат бериб турибди ва икки томонлама алоқалар тараққиётида муҳим аҳамиятга эга.

ХХР Ижтимоий Фанлар академияси бош котиби Чжу Цзиньчань ўз сўзида ўзбек модели тинчлик, барқарорлик ва иқтисо-

дий ислохотларни босқичма-босқич амалга оширишда бетакрор намуна бўлганлигига эътиборни қаратди. Унинг фикрича, янги китоб хитойлик китобхонларни Ўзбекистонда рўй бераётган сиёсий ва иқтисодий ўзгаришлар билан етарлича хабардор қилади ҳамда мамлакатимизни янада чуқурроқ ўрганишни давом эттиришда яхши

асос бўлади. Шарқий Европа, Россия ва Марказий Осиё институти директори Син Гуанчэн ҳамкасби фикрини қўллаб-қувватлади. У мамлакатимиз ўзининг бой тарихига монанд тараз сўнги ўн икки йил давомида улкан муваффақиятларга эришганини айтди экан, «Ўзбекистонни ўрганиш ва англаш учун битта китоб етмайди», деди.

Тақдимотда Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири С.Сафоев иштирок этди ва сўзга чиқди.

«Жаҳон» АА

Мағбурлар**МАЪНАВИЯТ—
ТАРАҚИЁТ
ОМИЛИ**

Мустақиллик шарофати билан маънавият, маърифат масалаларига муносабат тубдан ўзгариб, унинг тараққий этишига катта эътибор қаратилмоқда. Жойларда ушбу долзарб мавзуларда анжуманлар, давра суҳбатлари ўтказилмоқда. Жумладан, Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси кўриқлаш бошқармасида ҳам «Маънавияти юксак халқ—буоқ халқ-дир» мавзуда давра суҳбати бўлиб ўтди.

Ушбу тадбир «Манавият инсон ва жамият маданиятининг негизи эканлиги таъкидланди. Бу хусусда шунингдек, «Маънавият ва маърифат» маркази Бектемир туман бўлими раиси Ҳосият Малибоева маънавиятнинг жамиятимиз равнақида муҳим аҳамият касб этишини мисоллар орқали очиб берди.

Дарҳақиқат, давлатимиз маънавиятли, маърифатпарвар халқи билан раванқ топганини нафақат тарих исботлайди, балки у ҳар бир фуқароларимиз қалбларида муҳрлангандир. Келажак ворисларимиз онига миллий ғоя, маънавият ва маърифат тушунчаларини сингдиришда албатта, ота-боболаримиз мерос қилиб қолдирган манбалардан, ўғитлардан фойдаланамиз. Зеро, маънавият— жамият ва миллат равнақининг бош пойдеворидир.

Юлдуз УСМОН

ОБОДОНЛАШТИРИШ— ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Инсон ҳаёти ташки муҳит билан узвий боғлиқ. Шунинг учун ҳам табиати муҳофазаси қилиш, унинг мусаффолигини сақлаб қолиш инсониятнинг муқаддас бурчидир. Инсон табиат кўйида яшар экан, унинг беминнат саховати, инъоми ва марҳаматидан баҳраманд бўлади. Мурувватли, кўркам, саховати кенг табиатни эъзозлаш, унга бўлган муҳаббат инсон қалбиди ёшлиқдан уйғонади.

Ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ишларининг оммавий ҳолда ўтказилиши мустақил юртимиз кўркига янада қиёра бахш этмоқда. Айниқса, Юнусобод туманида бу борада кўзга кўринарли ишлар олиб борилмоқда. Бу Масалан, биргина ўтган ойнинг ўзида тумanning 30,2 гектар ери, 29 километр ирригация тармоқлари тозаланди, 2300 дона дарахт ва 1000 дона буталар экилди.

Миллий боғлар, бу— табиатнинг муҳофазаси этилишига аризиғулик бўлган худудларидан бир кўриниш ҳисобланади. Шаҳаримиздаги Алишер Навоий номидаги Миллий боғ бунга мисол бўла олади. Юнусобод туманида 18 та йирик ишлаб чиқариш корхоналари, 36 та қўшма корхоналар, 450 та хусусий ишлаб чиқариш ва 2000 дан орტიқ хусусий тадбиркорлар фаолият кўрсатмоқда. Шулардан 2 та корхона «Асбобосоз» очик турдаги акциядорлик жамияти ва «Оловдан кучли» (собиқ Аб-«Равшан» заводидаги. Бу кор-

хоналар охириги беш йилда жуда оғир аҳволда қолган эди. 1999 йилда иккала корхона раҳбарлари ўзгарди ва улар фаолиятида ижобий томонга бурилиш ясалди. Бунинг бир неча йиллардан бери бажарилмаётган экологик чора-тадбирлар режалари ўз ечимини топаётганлигидан ҳам аниқлаш мумкин. Бундай ижобий ўзгаришлар корхона раҳбарининг ҳақиқий фидойилиги ва замон талабларини тўғри тушунишини аниқлади. Ишчилар ҳам атроф-муҳит тоза сақланаётганидан мамнун бўлмоқдалар. Сабоби тозаллик, поклик бор жойда албатта, кут-ба-рака бўлиши муқаррар.

Собир МАҲАМАТОВ, нозир.

Муносабат

СУВ — ҲАЁТ МАНЪАИ

Сув ва сувдан фойдаланиш қонун-қоидалари давлатимиз томонидан ҳам қаттиқ назорат остига олинган сув тўғрисидаги Қонуннинг 26-бобиди сувдан фойдаланишнинг давлат йўли билан ҳисобга олиш режалаштирилган. Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳкамасининг 1993 йил 3 августда эълон қилинган 385-қарорига мувофиқ сувдан фойдаланишда белгиланган лимитларга риоя этилмаси, маъмурий жавобгарликка тортиш кўзда тутилган.

Лекин афсуски, ҳаммамиз ҳам бу қонун-қоидаларга ҳамиша риоя қилмаемиз, деб бўлмайди. Биргина мисол тариқасида асим Тошкентимизни кесиб ўтувчи «Бўзсув» канали кирғоқ бўйида яшовчи айрим кишилар томонидан канал бўйлари ва унинг суви ифлослантирилаётганлигини айтиб ўтиш кифоя. Бу эса каналнинг техник ҳолатига, сув ўтказиш ўзанининг санитария ҳолатига таъсир этмоқда. Ушбу камчиликларни бартараф этишда «Ўзсувназорат» инспекцияси ходимлари канал бўйида жойлашган маҳаллалар оқсоқоллари билан

биргаликда аҳолига тушунтириш ишларини олиб боришмоқда, лекин...

Яқинда «Бўзсув» канали бўйида яна бир бор режали текириув ўтказилди. Бунда ҳам бир қатор камчиликлар аниқланди. Хусусан, каналнинг чап ва ўнг қирғоқ минтақасидаги баъзи хонадонлар қонунга зид равишда молхона ва ҳожатхоналарини канал бўйига қуриб олганликлари маълум бўлди. Уларга нисбатан турли миқдордаги жарималар солинди.

Шайхонтоҳур туманида жойлашган «Лаб-зак», «Тахтапал», «Кох-ота» маҳаллаларини кесиб ўтувчи «Калковуз» канали бўйлари кизилган киши унинг қирғоқларидан ўрин олган уюм-уюм ахлатхоналарга кўзи тушади. Бу ҳақда республика телевидение-сида ҳам бир неча бор танқидий чиқишлар қилинди. Яқинда бир ғуруҳ назоратчилар юқоридаги танқиддан қандай хулоса чиқарилганлигини билиш мақсадида ана шу жойларда бўлишди. Афсуски, натижа биз кутгандек бўлмади. Баъзи хонадонлар атрофи ўша-ўша чиқиндилар билан «безаниб» ётганининг ғувоҳи бўлди.

Хулоса қилиб айтганда, ҳаёт манбаи бўлмиш суви эъзозлаш, унинг қирғоқларини озода сақлаш ҳар биримизнинг инсоний бурчимиз эканлигини унутмаслигимиз керак.

Хошим МЕЛИКОВ

Муҳофаз

ҲАР БИРИМИЗНИНГ БУРЧИМИЗ

Атроф-муҳитни тоза-покиза асраш қадим-қадимдан ота-боболаримиз, аждодларимиз руҳиятига сингиб кетган, улар ер, ҳаво, сув, ўсимликлар ва ҳайвонот дунёсини, ҳаёт манбаалари ва яшаш воситаларини эҳтиёткорона сақлаш ва эъзозлаш учун курашганлар. Буюк ўтмишдошларимизнинг йиллар, асрлар давомида яратган битмас-туганмас маданий меросларини, хусусан атроф-муҳитни авайлаб-асраш, инсоният манфаатлари йўлида, келгуси авлодларга ёдгорлик этиб қолдириш бизнинг бурчимиз.

Инсон—ер юзидаги энг улуғ неъмат. Соғлом атроф-муҳит эса барча инсонларнинг, бутун миллатларнинг бойлиги. Инсониятнинг ҳозирги ижтимоий тараққиётини техник воситаларсиз тасаввур этиб бўлмайди албатта. Инсон бунёд этаётган ёдгорликлар қанчалик бебаҳо бўлса, табиат яратган ҳар бир жонот ҳам шунчалик бебаҳо. Республика-мизда кейинги йилларда соғлом экологик муҳитни яратишга қаратилган турли-туман маърифий тарбиявий тадбирлар амалга оширилмоқда. Экология ва табиатни муҳофазаси қилиш масалаларига бағишланган кўплаб илмий-методик ва оммавий адабиётлар нашр этилмоқда, радио ва телевидение-да эшиттириш ва кўрсатувлар олиб борилмоқда. Аҳоли матбуот, радио, телевидение ёрдамида ҳаққоний экологик ахборотлар билан тўла таъминланмоқда.

Ҳозирги кунда республикамиздаги олий ўқув юртлирида, касб-ҳунар коллежларида, академик лицей ва мактаб-ларда экологик таълим амалдаги ўқув дастурига киритилган.

Албатта атроф-муҳитни муҳофазаси қилиш, табиат қонун-лари бузилишининг олдини олиш билан боғлиқ бўлган тадбирлар, тарғибот-ташвиқот ишлари аҳолининг ҳар томон-лама экологик савиясининг ошишига самарали таъсир кўрсатади. Эро, ҳайвонот ва ўсимликни, ер ва суви, она-табиатни муҳофазаси қилиш ва ундан режали фойдаланиш шу ватан фарзандиман деган фўқароларнинг муқаддас бур-чидир.

Д.СУЛТОНОВА, давлат нозир

Фан аниқликлари

КОНСЕРВА ИДИШИДАГИ ҚУЁШ

Вейцман номидаги институт плакатларининг кўпиди «Кўёш мақбараси»—Энергетик ва амалий тадқиқотлар марказининг 40 метри минораси кўриниши туширилган.

Лекин институтда бўлганларнинг кўпчилиги учун бу ерда эътиборлиси унинг ташки кўриниши эмас, 64 ойнадан ташкил топган улкан кўёш телескопи тизимидир. Электрон-ҳисоблаш машиналарининг комплекси ойналарни инсталган бурчак-

да йўналтиришга ва бу билан кўёш энергиясини ютишнинг оптимал режими-ни яратишга имкон беради. Ушбу тизим автоматик ре-жимда кўёшнинг силжишига мослашган ҳолда йилнинг барча фаслларида ва кун-нинг исталган соатида ҳам

ишлаши мумкин. Бу мослама ёрдамида Вейцман номидаги инсти-тут олимлари метанирлаш мосламасини яратишга му-ваффақ бўлдилар. Унинг ёрдамида кўёш мосламаси орқали йиғилган энергия озод қилинади ва истеъмол-чига юборилади.

Кўёш катализини реакция-си давомида ишлаб чиқила-ётган қимматли метан гази нафақат иккиламчи бор иш-латилиши, балки метанол ва аммиак маҳсулотлари иш-лаб чиқариш учун кимё кор-хоналарига ҳам берилиши мумкин.

шу ҳақдаги меъёрий ҳужжатларни четлаб ўтамиз. Масала, кимёвий элементлардан нотўғри фойдаланиш, электр пайвандчилик томонидан темир, электрод қуюндиларини ҳосил қилиш, сохта том усталарининг том устида очикдан очик битумни ёқиб эритишлари, йиғилиб қолган шох-шаба-ба, ўт-ўланлар чиқиндиларини пала-партиш ёқишлар, каров-сиз, яъни назоратсиз ўйнаб юрган болалар томонидан эҳтиёт чораси қўриб қўйилмаган люминисцент лампалар-ни синдириш кабилар киши билмас тарзда атмосфера қўйидаги озон қатламнинг емирилишига ва бошқа био-сфераларга ўз салбий таъсирини ўтказишини унутмасли-гимиз керак. Шу каби ва баъзи маҳаллалар, айрим корхо-на, цехлар томонидан ариқ бўйларига чиқиндиларни олиб чиқиб ташланиши каби ҳолатлар атроф-муҳитга ўта зар-рарли таъсирини кўрсатмоқда.

Табиат — бизнинг бойлигимиз. Уни қанчалик соғлом асрасак, у биз инсонларга ҳам шунчалик меҳр-шафқатли бўлади.

Н.РАҲМАТУЛЛАЕВ, мутахассис.

- Назоратчилар «Пойабзалчи» корхонасида бўлганларида бу ерда яроқсиз люминисцент лампалар ўз вақтида зарарсиз-лантирилмаганлигининг шоҳиди бўлишди. Бунга йўл қўйган бош энергетик Я.Ицков ҳисобига 6 минг сўм миқдорида жа-рима солишди.
- Худди ана шундай назоратсизлик туфайли Миробод ту-манидаги «Махсустрас» корхонаси бош муҳандиси М.Иоф-фе ҳам 11 минг сўмлик жаримага тортилди.
- Яроқсиз люминисцент лампаларни ўз вақтида зарарсиз-лантирмаслик туфайли «Ўзэлектрпайванд» корхонаси раҳба-ри Ш.Ҳамитов ҳам 6 минг сўм миқдорида жарима тўлаша мажбур бўлди.
- «Қишлоқмотортаъминот» корхонаси чархлаш дастгоҳи билан жиҳозланмаган. Шу камчилик учун бош муҳандис О.Со-диқов 11 минг сўмлик жаримага тортилди.
- Собир Раҳимов туманидаги «Махсустрас» корхонасида маиший чиқиндилар ўз вақтида олиб чиқиб кетилмаган. Бу кор-хона оператори С.Асатуллаев ҳамёнига 16 минг 320 сўм зарар келтирди.
- Текширувлар натижасида «Озодлик — Бах» хусусий корхо-насида унинг фаолияти учун берилган руҳсатнома муддати тузатишга маълум бўлди. Ўзбошимчалик билан иш юрит-ган корхона раҳбари С.Колесников 16 минг 320 сўм жарима тўлашга мажбур бўлди.

- Худди шундай хато Собир Раҳимов туманидаги «Махсу-страс» раҳбари Б.Фулмонов ҳисобига ҳам 16 минг 320 сўм зарар келтирди.

Текширувлар ЭКОЛОГИЯ КУНДАЛИГИ

Тошкент шаҳар табиатни муҳофазаси қилиш қўмитаси табиатни му-ҳофазаси қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш бора-сида давлат назорати ва тармоқлараро бошқаруви амалга оширув-чи идоралардан устун турувчи ва мувофиқлаштирувчи махсус орган-дир. Шундай экан, қўмитанинг давлат нозирлари жойларда бўли-шиб, вужудга келган экологик муаммоларни бартараф этиш, камчи-ликларга йўл қўйган корхона ва ташкилотларга жарималар солиш мақсадида рейдлар ўтказиб туришда. Қуйида ана шундай жарима-га тортилган корхоналардан бир нечтаси билан танишасиз.

- «Мотор» заводида белгиланмаган жойга мой тўкилиб, та-биатга зиён етказилаётганлиги аниқланди. Бунинг учун кор-хона бош энергетика И.Росинский 25 минг сўм жарима тўла-ди.
- «Давр — хизмат» корхонасида маиший чиқиндилар ўз вақ-тида олиб чиқиб кетилмаганлиги боис корхона бошлиғи С.Бурхонхўжаев 11 минг сўмлик жаримага тортилди.
- Назоратчилар Акмал Икромов туманидаги 54-мактаб худу-дида руҳсатсиз дарахт кесилганлигининг шоҳиди бўлишди. Бундай ўзбошимчалик мактаб директори ҳисобига 16 минг 320 сўм жарима ёзиш билан аяқунланди.
- Нозирлар «Моҳир-сувмаш» корхонасида белгиланмаган ерга мой тўкилганлигини аниқлашди. Йўл қўйилган бу хато-лик учун корхона бош муҳандиси В.Шеряевни 27 минг сўмлик миқдорида жарима тўлашга мажбур этди.
- Шаҳар йўл қурилиш-таъмирлаш трести механизация бо-шқармаси руҳсатнома муддати тугаганлигига қарамай ўз фа-олиятини юритиб келган. Бундай ўзбошимчалик корхона бо-ш муҳандиси Д.Султонов ҳисобига 16 минг 320 сўм миқдорида жарима ёзиш билан тугалланди.
- «КРАВС» томонидан руҳсатсиз дарахт кесилганлиги унинг бригадири Э.Сотволдиева қимматга тушди. У ўз ҳамёнидан 5 минг 440 сўм миқдорида жарима тўлади.

Ҳар бир инсон эски йил-ни кузатар экан, ортга бир назар ташлаб ўтган йилни корхонасида сув захирала-ни ва атмосфера ҳавосини муҳофазаси қилиш бўйича ту-

Муаммаларга

РЕЖАЛАР БАЖАРИЛДИ

Ҳар бир ўтган йилнинг маз-муни ўзгача. Буларнинг ҳаммаси бир мақсад учун хизмат қилади. Яъни хал-қимизнинг янада бахтли, фаровон турмуш қуриши, оилалар саломатли-гини муҳофазаси қилиш, меҳр-оқибат, мурувватли бўлишга қаратилган.

— САОГУЗ автокор-хонаси 2003 йилда 13 та режа-тадбирларни бажариб, атмосфера ҳаво-сини ифлослантирувчи за-рарли моддаларни йилга 1,13 тоннага камайитиришга муваффақ бўлди. Бундан ташқари автоуловларни таъмирлаб, атмосферага чиқадиغان токсик газлар-ни камайитиришга эришди. Корхона юқоридаги иш-ларни бажариш учун ҳам-маси бўлиб 2810,0 минг сўм маблағ сарфлаган.

— 2-автокомбинат ОАЖ

этиш ва МТХ ишчи ва ҳай-довчилари ўртасида сув захираларидан тўғри мақ-сада тежамкорона фойдаланиш юза-сидан мунтазам ту-шунтириш ишлари олиб борилгани учун йил давомида ичимлик суви 8000 метр куб, артезиан суви 10000 метр кубга тежалди.

«Равшан» ОТАЖ-да 8 та режа-тад-бирлар бажарилган бўлиб, натижада ат-мосфера ҳавосига чиқадиغان зарарли моддаларнинг миқ-дори 2,5 тоннага камайган. — «Матбуотнақлиёт» кор-хонаси ҳам белгиланган тадбирларни тўла бажариб, 1,5 тонна зарарли моддаларни атмосфера ҳавосини ифлослантириш-дан сақлаб қолган.

Тумандаги 33 та йирик корхонадан 22 таси атмо-сфера ҳавосини муҳофазаси қилиш тўғрисидаги режа-ларни бажара олди.

—Ичимлик суви тармоғи-да сувнинг бекорга оқиши-ни ўз вақтида бартараф

М.УМАРОВА, давлат нозир.

Маҳаллар

БЎЙМОДАРОН

Бўйמודарон кўп йиллик, бўйи 20-80 сантиметрга етадиган ўсимлик. Пояси бир нечта, тик ўсувчи, юқори қисми шох-ланган бўлиб, улар қалқонсимон гул тўплари билан тамомланади. Барги од-дий, икки марта патсимон ажралган, по-яда бандсиз кетма-кет ўрнашган. Гул-лари саватчага тўпланган. Саватчалар қал-қонсимон тўпгулли ташкил этади. Мева-си ясси, тўпумсимон, кулранг. Ўзига хос хушбўй. Қир, боғлар, йўл ёқалари, тоғ ён-бағирларида ўсади.

Бўйמודарон қадим замонлардан буюн ишлатиб келинган. XV асрда турли яра-ларни тузатишда ва қон тўхтатувчи омил сифатида қўлланилган. XVIII ва XIX асрларда ўсимлик препаратлари дизен-терияда ва турли қон оқишларини тўхтатишда ишлатилади. Кейинчалик унинг бу хосияти унутилади ва илмий тиббиётда фақат овқат ҳазм қилишни яхшилаш ва иштаха очиш учун қўллани-лади. Олимларнинг изланишлари нати-жасида ўша унутилган хосият айна пай-

тда қайта тикланди ва илмий асосда исботлаб берилди. Ўсимлик таркибида каротин, К ва С дармондорилари ахиллей алколоиди, эфир мойи, холин, аспарагин, смола, фитонцидлар, хамазулен, ошловчи каби мураккаб моддалар бўлади. Шунинг учун бўлса керак у турли хасталиқларда: ич кетганда (айниқса қон аралаш ич кетган-да), бош оғриғини қолдиришда, пешоб ҳайдашда, ўпка силлида, меъда-ичак ка-салликларида, қон оқишларида, баво-силда яхши наф келтиради. Шунингдек, унинг гулини майдалаб, асалга қориб ейилса гижжани туширади. Халқ табо-батадида ўсимликдан тайёрланган дамла-ма ва қайнатма тиш оғриғини қолди-ришда, эмзикли аёлнинг сутини кўпайтиришда ишлатилади. Дамлама тайёрлаш учун идишга бир стакан қайнаб турган сув қўйилади ва ўсимликнинг ер устки қисмида бир ош қошиқ солиб, 1 соат мобайнида дамла-нади. Сўнг докда сузилади. Тайёр бўлган дамламадан кунига 3 маҳал та-омдан олдин бир қошиқдан ичилади.

Шарқ дурдоналари

ОЗ-ОЗ ҲАҚИДА
ДОМО БУЎЛАР...

- Мардлик қалбнинг буюк фазилатидир; кимдаки шу фазилат бор экан, у ғурурланса арзийди.
- Мардлик одамларни хатарли дақиқалардан ажойиб ишларга ундовчи фазилатдир.
- Хатарни кўркмай барта-раф этиш эмас, балки уни юзма-юз қарши олиш мардликдир.
- Давлатингдан айрилсанг кўп нарса ни йўқотмайсан, номусингдан айрилсанг — кўп нарса йўқотасан, мардлингдан айрилсанг — ҳамма нарса ни йўқотасан.

• Луқмони Ҳаким ўз ўғлига айтди: «Қариндош-уруғлардан алоқангни узма, ўйлаб иш тут. Одамларни ғийбат қилма, одамлар ёмон ишга бош қўйса уларга қўшилма. Шошилиб иш тутма, бойлик деб ўзингни ғам-қайғуга ташлама. Ўз қадрини билмаган одамдан яхшилик умид қилма.

Утиришларда ўз жойингни бил, одамларнинг сўзига кулоқ сол, одамлар сўраса гапир, ўзингдан улуғлар олди-га тушиб юрма, одамлар ичида бошингни қуйиб солиб ўтирма, ўнгу чапга қарайверма, меҳмонлар олдида бировга ўшқирма, меҳмонга эса иш буюрма. Маст ва девона одамлар билан ҳамсухбат бўлма. Бекорчи одамлар билан кўчада ўтирма.

Ўз фойдангни ўйлаб обрўйингни тўкма. Ўзига бино қўювчи тақаббуллардан бўлма. Хусуматдан узоқ бўл, сенга иш буюрсалар бажар, ваъда қилсанг, албатта уни урдасидан чиқ. Ҳеч кимни ранжитма.

ХИКОЯТ. Зўравонлик камарини белига боғлаб, ўзига ўн та келадиган чигирткани кўтариб кетаётган бир чумолини кўрдилар. Таажуб билан айтдилар:

— Бу чумолини кўринг, шу қадар кучсиз бўлгани ҳолда бунчалик оғир юкни ташимоқда.

Чумоли бу сўзни эшитиб кулди ва:

— Мардлар юкни гавда қуввати ва тан салобати билан эмас, ҳиммат кучи ва бирлик билан танийдилар, — деди.

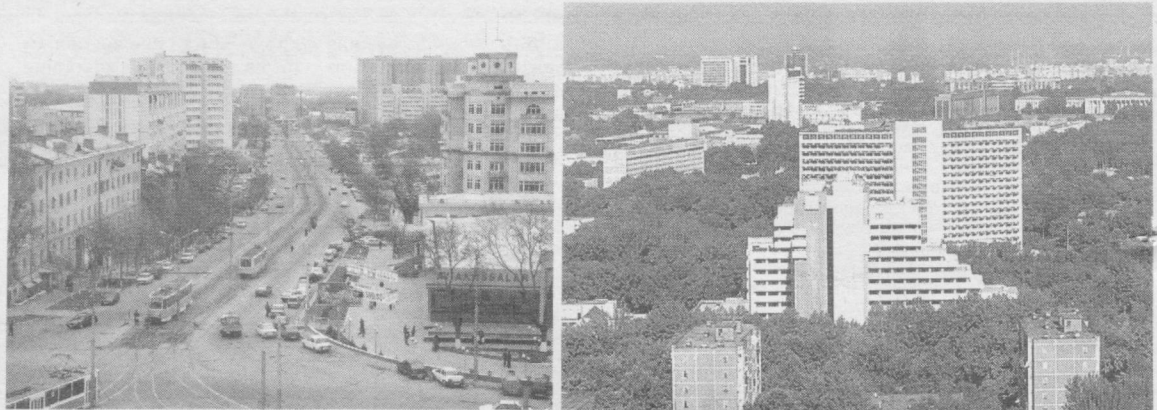
Байт:
Агар доно бир иш
чикмаса дунёда донодан,
У нодонлар билан тенг
ўтса мумкин ушбу дунёдан.

• Оқилона иш тутуш учун биргина ақлнинг ўзи камлик қилади.

• Донишманд — баққолнинг дўконига ўхшайди, бо-рини индамайгина кўрсатади-қўяди; нодон эса лашкар но-горасининг ўзи: овози балан-ду ичи бўм-бўш ва гариб.

• Оқил билан телба ўрта-сидида бутун айрма шунда-ки, оқил одам доимо фикрла-гани фикрлаган, аммо кам га-пиради, телба-нодон одам эса доимо гапириб, ҳеч вақт ўйламайди. Оқил одамнинг тили ҳамisha фикрининг из-мида; телба-нодоннинг тили эса гап ташувчи ва ғийбатчи-дир.

• Фақат нодонларгина кул-май яшайдилар.

Буюк ипак йўлининг марказида жойлашган Тошкент азалдан жaxon халқларининг кўнгил тўридан жой олиб улгурган. Мағрибу машриқни боғловчи марказий маконларни ўзида мужассам этган. Шу боисдан ҳам Буюк ипак йўлига алоқадор барча халқлар вакиллари мусофирлик нима эканлигини билмай, минг йиллардан бери тинч-тотув яшаб келадилар.

Ҳиммат борасида улуг рутбага етган Тошкент ҳақида тарихнавис олим Абу Исҳоқ Истахрий (850-934) «Бутун Туркистон вилояти ичида энг бойи ва аҳамиятлиси Чоч, маркази Бинкент...» дея таъкидлаган эди. Абу Наср Фиробий эса унга «Шош тараққий этган жамятининг асосий поғонасидир», дея баҳо берган. Донги етти иклимга машхур шаҳаншоҳлар, не-не номдор саркардалар, катта-катта ер-мулк эгалари бўлган буюклар Искандар Зулқарнайн, Чингизхон, Қутайба, Тўхтамишхон, Боязидларнинг кўзини ўйнатган, ҳавасини келтирган бу қадимий ва ҳамisha навқирон Шош.

Улуг Амир Темури бобомиз ўз даврида Хуросон, Хирот, Ироқ, Табриз, Шероз, Гуржистон, Бағдод, Нишопур каби манаман деган шаҳарларга эгалик қилди. Ушандай улуг шахс ҳам Шошни «Салтанатининг олтин дарвозаси» деди ва икки мартаба шаҳона ипак чодир тикиб, бу ерларни муқаддас қадамжого айлантирди. У Бухородаги 1, Хивадаги 4 дарвозаларни билган ҳолда Шошдаги 12 дарвозани номма-ном айтган.

Мухтарам Президентимиз Ислоҳ Каримов шахримиздаги Гавҳар ва Ал-Хоразмий кўчаларини боғловчи кўприкнинг очилишида сўзга чиқиб, «Қадимда мавжуд бўлган Тошкентнинг 12 дарвозасини раэмий маънода бўлса ҳам тиклаш хайрли», — дея таъкидлаган эдилар. Дарҳақиқат, кўча ва қадимий Тошкентнинг тарихи жуда серқирра. Ундаги ҳар бир дарвозанинг алоҳида кўрки, ўзига хос ўрни ва аҳамияти бўлганки, тарихчиликнинг уларни зикр этмоқда маҳкам бел боғламоқлари даркор.

Тошкент аҳли асосан ерга боғлиқ ўзларининг ҳаёт тарзини ерсиз тасаввур этолмайдилар. Сунгги асрларда шаҳар қалъаси ичида ҳам, ташқарисидида ҳам боғдорчилик, поллизчилик авж олганди. Карсиллайдиган хусайини-ҳасайини узумлар, қишга асраладиган ширадор ноқлар, қирмизи — нақш олма-лар, косадек беҳилар, зарғалдоқ ва луччак шафтолилар бўларди.

Шаҳар ичи ва ташқарисидидаги ерларнинг ўз касб-корлари бўлган. Эгарчилик, пичқоччилик, чилангарлик, мисгарлик, бешикчилик каби кўплаб хунармандлар туфайли маҳаллаларда ҳаёт кайнаган. XIX асрнинг иккинчи ярмида Тошкент 12 дарвозалик 14 километрлик девор билан ўралган бўлиб унда 10 та Оқтепа, 100-150 минг аҳоли яшайдиган йиғирма мингдан ортиқ хонадон, 270 та маҳалла, бир кеча-кундузда 10 минг туя қириб, 15 минг туя қарвони чиқиб кетадиган 20 га яқин қарвонсарой бор эди.

Йирик тарихчи Наршахийнинг айтишича, Тавоиз деган жойда куз Фаслида 10 кунлик бозор бўларкан. У ерга Чоқ савдогарлари мис, олтин, кумуш, қалай, симоб, зумрад, ёқут, суранг қорақўл, тойлаб пахта, ариш-лаб газмоллар, тайёр ипак, сандик, бешик, арава, кетмон, намаз, шолча, гилам, елпўш салла, тақа, телпак, рўмоллар, дуррача, тўғноғич-у қайчи, ҳатто тандиргача Тошкентдан олиб боришар экан. Қозоқ даштидан Волга ва Енисейгача, шимолдан Қозонгача жами аҳоли тошкентликлар тиккан чопарларни қиярди. Тошкентнинг ўзида эса ҳар-

тонг 4548 та дўкон харидорларга бағрини очган.

2000 йилдан ортиқ тарихга эга бўлган, илгари Чоч, Шош, Бинкент номлари билан аталган шахримиз IX асрдангина ҳозирги Тошкент номи билан атала бошланди. У IX-X асрларда Сомонийлар, X аср охири XIII аср бошигача Қорахонийлар ва Қорахитойлар давлати тасарруфида бўлган. Бу даврда шаҳар

налар (Отабойвачча, Хусанбой, Аълампошо, Нуриддинхўжа чойхоналари) бўлган. У ерлар фақат чой ичиш учунгина хизмат қилган эмас, оромгоҳ — гапхона ўрнида, ширинсуханлик маскани, кишиларнинг тўйлари, турли маъракаларнинг маслаҳатгоҳи, хабархоналар ўрнида фойдаланилган.

Чойхоналарда етук ҳофизлар, машшоқлар, аскиячи-қизиқчилар, масҳарабозлар, айқўйнатувчилар, дорбозлар, мавсумий равишда ўз санъатларини намойиш этардилар. Яна бир томони, чойхоналар қошида мусофирхоналар, новвойхоналар, ошхоналар, сомсахоналар бўлган. Айниқса, миллий курашларимиз авжга чиққан. Гузар атрофида қарвонсаройлар бўлиб, ичкарида от-уловлар тўла бўлар, ташқарида уларни бойлаш учун мосламалар қилинган эди. Худди шунингдек, гузарда қатор қанорали қасосб дўконлари бўлиб, унда шу маҳаллик Отақул, Раҳмонқул, Мухсимбой, Мўқимбой қас-

Шаҳримиз тарихини ўрганиш

КЎКЧА ДАҲАСИНИНГ ЯҚИН ЎТМИШИ

Азим уновнига мушарраф бўлган Тошкентимиз дунёнинг манаман деган шаҳарлари билан буй-бўйлашадиган, улардан сира-сира қолишмайдиган, улуг мартабали, мўътабар қадимий даргоҳлардан бири. Она шахримизни ҳар қанча эъзозлашга, унинг қадр-қийматини юқори баҳолашга ҳақлимиз, чунки ҳанузгача бу ердан бирор бир кимса дили ранжиб чиқиб кетган эмас. Балки унга ўша уновни муқаддаслиги, азимлиги сабаб берилгандир.

ички ва ташқи қалъадан иборат бўлиб, атрофи бир неча қатор мудофиа девори билан ўралган. XIII аср бошида Тошкентни Хоразмшох босиб олиб, 1214 йили мўғуллар йўлини тўсиш мақсадида, аҳолини кўчириб, шаҳарга ўт қўйди. Шаҳар темирйиллар давлатига қўшилгангина қайта тикланди. Шайбонийхон мўғулларни енгган, (1501 йил) Тошкентни амаликарига топширди. Тошкент XVI асрнинг дастлабки йилларидан ободонлаштирилди. Бароқхон ва Кўкалдош каби мадрасалар қад ростлади. Россия билан савдо авж олди. Кенг кўламли чет эл билан муносабат боғлана бошланди. Аммо шаҳар хонликлараро қўлдан-қўлга ўтиб турди. XVIII аср ўрталаридан Тошкент ўз мустақил хокимлигига эга бўлиб, Кўкча, Себзор, Бешёғоч ва Шайхонтоҳур каби тўрт даҳага бўлинди. XVIII аср охириларида (бу даврда 12 дарвозалик девор тикланган эди) Шайхонтоҳур ҳоқими Юнусхўжа ҳамма даҳаларни бирилаштирди.

Ҳамон ёдимда, археология фанида ўзига хос мактаб яратган академик, ажойиб инсон Яхё Фуломов Тошкент девори бўйлаб кетаётиб Кўкча дарвозасининг қай ҳолда, қай томонга қурилганини қўллари билан кўрсатиб бергандилар. Кўз олдимда турган ушбу воқеа ҳамда кўрган, эшитганларим сабаб Кўкча даҳаси ва унинг Кўкча дарвозаси ташқарисидидаги қайноқ ҳаёт ва турмуш тарзи ҳақида ёзма ҳужжат ахд қилдим. Кўкчалликлар асосан боғдорчилик, деҳқончилик, кўнчилик билан шуғулланишар эди. Бу ердагиларни «Кизил тирноқлар» (кўнчи касб) дейишарди. Фикрининг исботи ўлароқ шу даҳадаги Иброҳимхўжа кўн заводи (ҳозирги тери — мўйна корхонаси)ни келтириш мумкин. Бу завод эгаси Иброҳимхўжа ўз даврида саховатли, муруватли ва танпарвар, сахий бой сифатида ном чиқарган.

Бу даҳада аҳоли камлигига қарамай дарвозалар орқали (кирди-чиқди хисобига) кишиларнинг ўзаро алоқаси, касб-хунар, маънавият ва маърифатнинг ривожини ўсган. Бунинг устига бу даҳада беш ерларнинг қўлиги, ерларнинг сувга сероб ва серунумлиги, шаҳар ичидаги атроф-муҳит кишиларни ёзда деҳқончиликка тортар эди. Бу даҳада бошқа даҳадагиларга нисбатан аҳоли камлиги сабабли экинзорлар, боғлар, шарқираб оқувчи зилол сувли катта-катта ариқлар қўп бўлган. Ўзи шаҳар ичкарида ишаб ёзлик даласи даҳа дарвозаси ташқарисидида бўлганлар шайхонтоҳурликлар, оқмачитликлар, баланд маҷитликлар, каллахоналик, сассиқхўвузликлар орасидан кўплаб топиларди. Дарвоза ташқарисида 10 дан ортиқ обод ва кўркам чойхо-

сонлар дўкондор эдилар. Айниқса, гузарга далалардан — Оқтепа, Аччи, Тарнов, Назарбеклардан четанли араваларда (қўқонарава) тилими тилини ёрадиган чўғири, босоволди, оқ палак, ананас навли қовунлар, ширин тарвузлар келтирилди. «Янги шаҳар» маҳалласида яшанганлар тилидан ушбу эшитганларим ва кўрганларимнинг ўзи 100 йиллик тарихдан гувоҳлик беради.

Ҳозирги Маннон Уйғур кўчаси собиқ Ҳамза театри биносидан бошланиб, илгари Виллоят кўчаси деб номланган. Шу кўчадаги қабристон ва маҷит ҳам шу ном билан юритилган. Мана шу кўча дарвозаси ва гузаридан тортиб, то Шофайз қулдоқига собиқ жамоа худудигача «Янги шаҳар» маҳалласига қараган. Шунинг учун ҳам Шайхонтоҳур туманидаги «Янги шаҳар» маҳалласи салкам 200 йиллик тарихга эга. Айрим олимларимиз, яхши ўрганмай 12 дарвозалик Тошкент деворидан қолдиқ йўқ, бузиллиб кетган дейдилар. Девор қолдиги ҳануз бор. Биз болалигимизда унинг устида варрак учирардик, илгари бу ерда кучук уриштиришарди, ошиқ отишарди, ёнғоқ ўйналарди. Девор устидан қарама-қарши келган қўқонаравалар бемалол ўтарди. Ҳозир девор қолдиги устида хонадонлар қурилган.

Маҳалла кексаларининг гувоҳлик беришларича Шайхонтоҳур туманидаги «Обиназир» маҳалласидан Шайх Зайниддин қабристонига боришлари учун 2-3 километр орқага ортиқча йўл босилар экан. Девор ичидаги бу маҳалланинг бабрў кишилари Ҳасанхон домла, Исмаҳтоҳибой, Пўлатбой, Туробжонбой қабилар «Янги шаҳар» маҳалласи оқсоқоли Додамат (Дадамхаммад) ота билан келишган ҳолда деворни кесиб қабристонга яқин йўл очганлар. Шундай қилиб «Обиназир» маҳалласи фуқаролари учун Шайх Зайниддин масжиди ва қабристонига йўл очилган. Ҳозирда бу йўл ўрнида Қизил Шарқ ўтар кўчаси бор. Бу худудда Кайковус анҳорининг аҳамияти катта бўлган. Маҳалла хонадонларининг жамиси, ҳаттоки кўшни худудлар, далаларгача Кайковусдан суғорилган. Бу сувнинг аҳамиятини қарангки, ўз даврида анҳорга ўрнатилган тўғонлардан сув каймайдига дутулган балиқлар бир нечта араваларда ташиларди.

Тошкентнинг кун ботар қисмида — тўғи-роғи, Кўкча дарвозасининг обод ва гавжум гўшасида жойлашган «Янги шаҳар» номли маҳалла билан унинг каттаю кичик фарзандлари фахрланса арзийди.

Хурсанд МЕЛИКУЛОВ,
тарих фанлари номзоди.

Хайвонот оламида

ТОВУҚНИНГ «ЎҒЛИ»

Рио-де-Жанейродаги хайвонот боғида галати икковлон пайдо бўлди. Уларнинг биринчи исми Майкл Жордан, иккинчиси эса — Мадонна. Уларнинг ёши ва ҳажми орасидаги катта фарқ бўлса ҳам, сира-сира ажралишмайди. Туяқшнинг боласи Жордан энди бир ойлик бўлса ҳам, уни асраб олган «онаси» товук — Мадоннадан ўн марта катта!

Хаммаси хайвонот боғидаги туяқшнинг туҳумидан жўжа очилиши билан бошланди. Хайвонот боғи ходимлари кўришсаки, жўжанинг қариндошлари йўқ. Уни донни чўкилаб ёишлини ўргансин, деган мақсадда чипор товукнинг қафасига қўйиб юборишди.

Товук ҳам зерикиб турган эканми, туяқшга астойдил «таълим» бера бошлади. Бир неча ҳафтадаёқ туяқшнинг боласи яшаш учун кураш йўлларини ўзлаштириб олди. Ҳозир эса «онаси»дан бир қадам ҳам ажралмайди.

ЗООТАКСИ

«Бескли» фирмасининг эгаларидан бири Сергей Устинов кўпдан буён итлар билан шуғулланиб келади. Дастлаб, яъни фирма ташкил бўлмасидан олдин итларни бир ердан иккинчи жойга олиб боришга қийналган. Охири гоёе — челақлаб қўйиб турган ёмғирда уч соат автобус кутгани, лекин автобусга уни ювошига бульдоги билан чиқаришмаганидан кейин Сергей фирма тузишга қарор қилди.

Фирманинг машиналари зоотакси деб аталади. Одийгина микроавтобуслари ҳам бор. «Бескли» ҳатто филларни ҳам ташиб бериши мумкин. Лекин Москвада фирманинг «йўловчилари» итлар ва мушуклар бўлиши аниқ. Амалиёт шуну кўрсатадики, «Жигули»нинг орқа ўриндиғига ҳатто айиқ ҳам бемалол жойлашар экан. Зеро, такси ҳар қандай жониворни ташини мумкин. Фақат итнинг тумшугига чарм тўрхалта кийгазиш, мушукни халтага солиб олинса, бас. Зоотаксининг ҳақи оддий таксиникидан асло фарқ қилмайди.

ЙЎЛБОШЧИ МАЙМУН

Африка саҳроларида яшовчи бушменлар қабилисининг овчилари чанқаб қолишса, маймун излашга тушишади. Яқин атрофда маймун кўриндими, бас, уни тутиб, дарахтга боғлаб қўйишади. Чўлда туз анча камёб бўлганлигидан маймун олдиға 3-4 туз бўлакларини ташлашади. Боғланган маймун ўзининг асирлигини ҳам унутиб иштаҳа билан тузни ура бошлайди.

Обдон тузхўрлик қилган маймун эртаси куну роса сувсайди. Сўнг кечаги овчи келиб уни бандилиқдан озод этиши биланок солиб, «махбус» шаталоқ отиб югура кетади. Овчи ҳам унинг ортидан қолмайди. Маймун бекорга югурмаган шекилли тошлар орасидаги чуқурликдан сув топиб томоғини хўлаб олади. Шунда удебурон овчи ҳам чанқонини қондиради.

ЧАКМАЧАҚАР

Биз юқорида айтиб ўтган бушменлар қабилиси овни жуда яхши куради. Лекин хайвонларга энди ўқ узаман деб туришганда, дарахт шохида ўтирган туяқшга қўйиб қўйгандек ўхшаш оппоқ қуш ишининг нақ белига тепаркан. Хатардан огоҳ толган химюсиз охулар зумда «кўён» бўлиб қолишади. Бу хол қайта-қайта такрорланганидан кейин жаҳли чиққан овчи қушни сийға тортиб, тўппа-тўпри ошқозонига бадарға этади.

ФИЛЬМ ТАҚДИМОТИ

Республика Киночилар уйида «Ўзбекино» давлат акционерлик компаниясининг «Ўзбекфильм» студиясида суратга олинган «Осмондаги болалар-2» бадийий фильмининг тақдимоти бўлиб ўтди.

Ушбу номдаги илк фильм 2001 йилда яратилган эди. Ёшларнинг ҳаётда ўз ўрнини топиши, катталар ва ўз тенгқурлари билан муносабатлари, ўй-хаёллари, дунёқараш, тарбияси хаммиша долзарб мавзулардандир. Ижодкорлар экран асарига айнан шу нуқтаи назардан ёндош-

гани боис «Осмондаги болалар»нинг биринчи фильми нафақат юртимизда, балки хорижий мамлакатларда ҳам томошабинлар эътиборини қозонди. 2003 йил сентябрь ойида Россияда ўтган халқаро киноанжуман соврнини билан тақдирланди.

«Осмондаги болалар-

2» фильмида ҳам кино мухлислари Лола, Жавохир, Ҳамдам, Хуршид каби болаларнинг бошдан кечирган саргузаштларидан воқиф бўладилар.

Фильмнинг сценарий муаллифлари - Зулфикор Мусоқов, Рихсивой Мухаммаджонов. Режиссёр - З.Мусоқов. Фильм мусиқасини бастакор Анвар Эргашев ёзган. Ролларни Темурут Мусоқов, Музаффар Садуллаев, Малика Олимова, Азиз Султонов, Даврон Фуломов каби ёш актёрлар ижро этган.

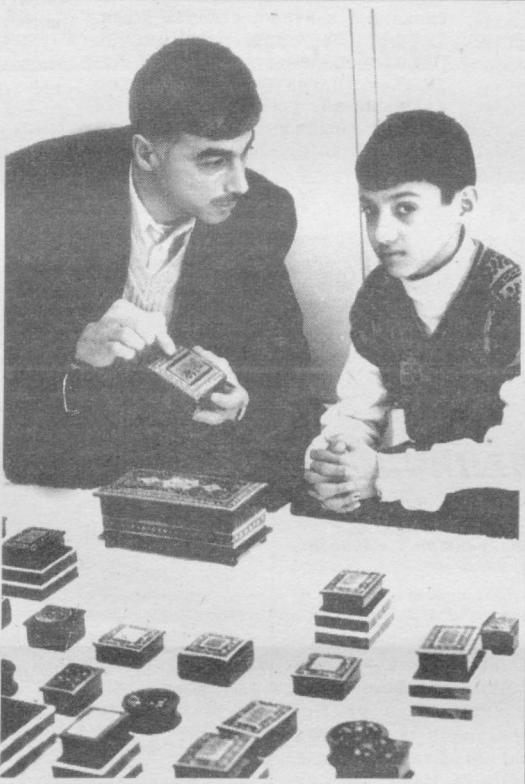
Ёшлар — келажакимиз

ОМАД ВА БАХТ ЁР БЎЛСИН

13 ёшли ҳамшаҳримиз Бехзод Абдураимов ёш бўлишга қарамай катта муваффақиятларни кўлга киритди. Қандай ютуқлари бор экан дейсизми? Унинг илк бор мусиқа санъатига қизиқишига зиёли оиладаги ижодий муҳит ҳам сабаб десак муболага бўлмайди.

Физик олим Абдураззоқ Абдураимовнинг тўрт нафар фарзанди орасида қизи Дилафрўз (ҳозирда Ўзбекистон Давлат консерваториясида фортепиано бўлимининг 1 босқич талабаси) ва ўғли Бехзод фортепиано чалишга иштиёқ билан қизиқиши. Абдураззоқ ака ва онаси Гулсум опа болаларидаги мусиқага иштиёқни дилдан ҳис қилдилар ва имкони борича уларни ҳам руҳан ҳам, маънан қўллаб-қувватлаб турадилар. Бехзод 6 ёшида Успенский номидаги Республика мусиқа лицейига ўқишга кирган. Устози, қўллаб-шогирдларига эга бўлган таниқли мусиқачи Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ўқитувчи Тамара Афанасьевна ёрдамида илк муваффақиятларни кўлга кирита бошлади. 1997 йили Италиянинг Агрополь шаҳрида бўлиб ўтган пианиночиларнинг халқаро 26 танловида 1-ўринга сазовор бўлди. 1999 йили Ўзбекистонда бўлиб ўтган «Соғлом авлод учун» танловида голиб чиққан бўлса, 2000 йилда Қозоқистонда ўтказилган «Ёш пианиночи» халқаро танловида 3-ўринга лойиқ деб топилди. 2002 йили Хитойнинг Цямин шаҳрида бўлиб ўтган Чайковский номидаги «Ёш пианиночилар» халқаро танловининг дипломанти бўлди. 2003 йил октябрь ойида Италияда ўтказилган пианиночилар халқаро танловида 1-ўринни эгаллади. Камтарин ва серҳаркат Бехзод билан суҳбатлашганимизда у устози Тамара Афанасьевнанинг ўта талабчанлиги, доимо излашни ва тайёргарликни тўхтатмай олиб бориши, ўз устида қайта ва қайта ишлаш заруригини ўқитириши ва устозининг унга нисбатан жуда эътиборли эканлигини айтиб ўтди. Эътибор берган бўлсангиз Бехзод Абдураимов 1997 йилдан буён тўртта халқаро ва битта республика танловида иштирок этиб, юқори ўринларга сазовор бўлган. У ҳали жуда ёш, аммо орзулари улкан. Унинг нияти Ўзбекистон Давлат консерваториясига кириб ўқиш ва миллий мусиқа санъатимиз доврғини дунёга ёйишдир. Бу ёруғ йўлда унга омад ва бахт тилаймиз.

Мухтасархон КАРИМОВА

Санъат сирларини ўрганишнинг ўзи бир санъат.

ЯНГИ САЙТ

Ўтган йилнинг охирида Ўзбекистон Банклари ассоциацияси «Универсалбанк» ва «Ахбор-рейтинг» банклараро рейтинг компанияси билан биргаликда Интернетда янги сайт - www.bankinfo.uz ни очди. Жаҳон тармоғидаги бу ахборот-маълумот бўлими банк хизматчилари, иқтисодчилар, инвесторлар ва сармоядорларга мўлжалланган.

Веб-саҳифани тайёрлашда Ўзбекистонда бизнесни ривожлантиришнинг ўзига хос жиҳатлари, бозор тузилмасида рўй бераётган ўзгаришлар, уни ривожлантириш истиқболлари инобатга олинди. Сайтда мамлакатимиз банк тармоғининг хорижий ваколатхоналар, жамғармалар, суғурта, лизинг, инвестиция, ҳуқуқий компанияларга кўрсатаётган молиявий хизматлари ҳақида ахборот берилган. Лойиҳани амалга оширишнинг муҳим омилларидан бири барча тижорий тақлифлар ҳамкорлар ва мижозлар орасида дарҳол тарқатилишини таъминлаш ҳисобланади.

Сайтда ахборот тарқатишнинг самарали услублари, шу жумладан форум қўлланган. У муайян мавзудаги муаммоларни муҳокама қилиш учун кенг ишбилармон доираларни жалб этиш имконини беради.

Ў.А.

Тошкент шаҳри қўшни давлатлар билан чегарадош бўлмаса-да ноқонуний товарларнинг кириб келиши ҳолатлари боғжона ходимлари томонидан тез-тез аниқланмоқда. Айрим шахслар ҳукуматимиз томонидан чиқарилаётган қарорларнинг моҳиятини англамай ёки билда туриб ўз манфаатларини қонундан устун қўйган ҳолда турли кўринишдаги қонунбузарликларни содир этмоқда.

Шаҳримизга шундай айланма йўллар орқали кириб келаётган товар-моддий бойликларини аниқлаш учун олиб борилган тадбир натижасида пойтахтимизда жойлашган «Гранд мир» меҳмонхонаси боғжона ходимларининг эътиборини бекорга тортмаган экан. Аслида бундай меҳмонхоналар мавжуд қонун-қондаларга амал қилган ҳолда иш юритишлари лозим. Амалда эса бунинг ўрнига, 15 миллион сўмлик, чет элда тайёрланган қимматбаҳо 38 хилдаги 463 шиша виски, коньяк ва ароқларнинг ноқонуний келтирилганлиги аниқланди. Яна бир ҳолатда «Уфа-Тошкент» йўналиши бўйича қатнайдиغان йўловчи ташиш поездининг «Келес» темир йўл бека-

тида назорат ўтказилганда 25-вагоннинг кўмир сақлайдиган жойига яширилган 300 флакондан иборат «Цефозалин» дори воситалари бор-

чагина тажрибага ҳам эга экан. У боғжоначилар эътиборини тортмаслик учун 12 килограммдан ортиқ қадоқланмаган «Нистатин» дорисини ун солинган қоп ичига жойлаган. Афсуски, бу уйлаб топилган найранг боғжоначилар назаридан четда қолмади.

Шунингдек, Россия давлатидан келган контейнерларнинг бири Тошкент шаҳрида истиқомат қилувчи Галина Богомякова номига расмийлаштирилган эди. Хужжатда уй-ғўзгор анжомлари борлиги кўрсатилган. Боғжона текшируви натижасида юклар орасига 1000 қути «Тройка» номли сигаретларнинг яширилганлиги маълум бўлди.

Қонунбузарлар қилмишларига яраша жазоларни олишлари аниқ. Лекин қонунларимизга беъэтиборлик билан қараётган, бойлик орттиришга ружу қўйган бу инсонлар қонунда белгиланган меъёрларга амал қилган ҳолда иш юритганларида тинчи ҳаловати, мол-муджидан айрилмаган бўларди.

Нурбек МУСТАФОВЕВ, Давлат боғжона инспектаси Матбуот бўлими инспектори.

Боғжона

ҚИЛМИШЛАРИГА ЯРАША ЖАЗОЛАНДИЛАР

Давлатимиз бюджетини тўлдиришда, иқтисодий фаровонлигини оширишда боғжона соҳаси алоҳида ўринни эгаллайди. Умтин йил давомида Тошкент шаҳар боғжона бошқармаси давлатимиз бюджетига 107 миллиард 199 миллион 540 минг сўм ўтказди. Давлатимиз иқтисодий чегараларини бузиб, боғжона қонунчилигига амал қилмаган 903 та қонунбузарлар аниқланиб, 512 миллион 805 минг сўмлик товар-моддий бойликлар далилий ашё сифатида олиб қўйилди.

лиги аниқланди. Суриштирув натижасида бу дори воситалари вагон кузатувчиси Ирина Мудровага тегишли эканлиги маълум бўлди. Тиббий лаборатория хулосасига кўра ушбу дори воситаси инсон ҳаёти учун зарарли деб топилди. Мўмай даромад орттириш илнжида ҳеч нарсадан тап тортмайдиган, инсон ҳаётинга паст назар билан қарайдиган бундай инсонлар борлигидан ачинсан киши. Қўқонлик Гулхон Маҳмудова ҳам шундай инсонлар сирасига кирди. «Тошкент-Москва» йўналиши бўйича келган, поезд йўловчиси бўлган Г.Маҳмудова бу соҳада ан-

Спорт

ГУРУХДА УЧИНЧИ БЎЛИШДИ

Россия пойтахти Москва шаҳрида футбол бўйича МДХ чемпионлари Кубоғининг гуруҳ баҳслари ниҳоясига етди.

Тожикистоннинг «РегарТадАЗ», Беларуссиянинг «Гомель» ҳамда Россиянинг ЦСКА жамоалари билан бир гуруҳдан жой олган пахтакорчилар учинчи турда «Гомель» футболчиларига қарши майдонга тушишди. Шунинг таъкидлаш жоизки, галаба ҳар икки жамоага ҳам сув билан ҳаводек зарур эди. Чунки белоруссияликларда икки учрашувдан сўнг 4 очко, пахтакорчиларда эса уч очко мавжуд бўлиб кейинги босқич учун кураш шиддатли кечиши кутилаётганди. Дарҳақиқат, майдонга тушган ҳар икки жамоа тезкор, ҳужумкор, комбинацион ўйин намойиш этишиб ишқибозларни хурсанд қилишди. Учрашув 2:2 ҳисобда дуранг натижа билан якунланди. Рақиб дарвозасини тошкентликлардан Магдиев ва Желаровлар ишғол этишди. ЦСКА «РегарТадАЗ» учрашуви 2:1 ҳисобда россияликларнинг галабаси билан якунланди. Шундай қилиб ўтказилган уч тур натижаларига кўра 7 очко жамғарган москваликларга гуруҳда биринчи, беш очкога эга «Гомель» жамоасига иккинчи ўрин насиб этди. «Пахтакор» эса 4 очко билан кифояланиб, учинчи ўринни банд этди.

КАРАТЭЧИЛАР БЕЛЛАШДИ

Самарқанд шаҳридаги «Сўғдиёна» спорт мажмуасида каратэ бўйича «Корбобо-2004» номи анъанавий мусобақалар бўлиб ўтди.

Унда Тошкент шаҳри, республикамизнинг барча вилоятлари ҳамда қозғонистонлик 9 ёшдан 21 ёшгача бўлган каратэчилар ўзаро куч синашди.

Икки кун давомида ката ва кумитэ йўналишлари бўйича бўлиб ўтган шиддатли баҳслардан сўнг турнир ғолиблари ва умумжамоа ҳисобидagi энг кучлилар аниқланди.

Ўз «майдон»ларида ўтказилаётган мусобақаларга ҳар томонлама пухта тайёргарлик кўрган самарқандликлар биринчи ўринни эгаллашди. Бу гал ҳамшаҳрларимиз иккинчи бўлишди. Турнир меҳмонлари—қозғонистонлик яккакураш усталарига эса учинчи ўрин насиб этди.

Ғолиб ва совриндорлар қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди. **(Ўз мухбиримиз)**

135-мактаб томонидан 2003 йилда Агамов Равшан Саидрасуловичга 9-синфини таянч маълумот бўйича битирганлиги тўғрисида берилган №0411574 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

Фирмага бухгалтер ва турк тили ва компьютерда ишлашни биладиган референт-котиб ишга тақдиф этилади.

Телефонлар: 50-03-12, 50-03-16, 50-43-68.

Чилонзор туман Давлат санитария-эпидемиология назорати маркази жамоаси марказ ходими Қодир Иброҳимович Аббосовнинг отаси **ИБРОҲИМ отанинг** вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва ақинларига оқура таъзия ихсдор қилади.

Болалар адабиёти бурчагига

НОН ҚАДРИ

...Нонларни стол устига ёйдим. Ҳозиргина тандирдан чиққан. — Ёпганнынг қўли дард кўрмасин, — доладек кулиб турган нонларга бувимнинг ҳаваси келди. Биргина нонга қолганда эса...

— Новвой тушмагур огоҳ бўлиб турса нон куймасмиди, — дейди бувим ўша биргина ноннинг куйган жойини силаб. — Деҳқон тупроқдан йўқни бор қилади, унинг меҳнатини беқадр қилиш яхшимас. Тўғрими Ҳамид?!

— Бўлмасам-чи. Агар биз нонни увол қилсак катталардан гап эшитамиз. Тунов кунни данакдек нон бўлагини билмай ифлосга қўшиб юборган эканман муаллим: — «Кўр бўласан, бунни дарров ол», деб қулоғимни чўзиб турибди тепада. Шолғом бўлиб кетди қулоғим. Нонни куйдирган гуноҳкор бўлса, нега унинг қулоғини чўзиб қўйишмайди?!

— Ким нонга бефарқ қараса ўзига қийин, болам. Шу дам бувим хўрсиниб кафтидаги чандиққа боқди. — Шу сабил ўша машъум зилзиладан эсдалик. Нон деб куйманга-

нимдан эсдалик. Ўшанда мен нонни куйдирмадим. Майли бу сабилга розиман. Нон - имон. Ноним куймади. Минг қатла шукр, имоним саломат...

Кафтларидаги чандиқ боисини ўзларидан эшитганман.

Тандирга ёпилган кулчалар чўғ тафтини таллашиб кўпчирди. Тезлаб оқмасин, деб бувим кулчаларга сув пурқаркан, бирдан ер гумбирлаб, силкинади. Ҳаммаёқ қий-чув. Бувимнинг силкиниш қайтишини куттишга вақти зик. Олов нонни куйдириб, юзига қора сурқаси мумкин. Қизарган нонларни уза бошлаганида силкиниш қайтиши оғирроқ ўтади. Тандир девори тарс-тарс ёрилади. Бувим тандирни қучоқлаб нон узди. Ҳар узганда гапи шу: «Ризким куймасин-ей, уволи ёмон». Тутаб ёнаётган тандир ичида кафтлари куйди-ю, зилзила нонни куйдира олмади.

Шуларни ўйлаб, бувимга қойил қоламан.

— Ўша далғовли кундаям нон увол бўлмасин, деб жонингизни ҳам аямасиз-а, серажин юзларига тикиламан, — ҳозиргилар эса...

ҚУЁШ

Қуёш борки, ҳаёт бор. Ўрнини ҳеч нарса боса олмайди. Яна бир нарса борки, унинг ҳам қиёси йўқ. Қадрига ҳеч нарса тенг келмас. Шу боисдан...

Тонгни нонушта учун оққанд, ширали ҳусайнидан бир бош, ҳар биримизга қосада сузилган қаймоқ қўйилди. Яна қанча нарсалар. Барчасини «ҳаракат»га соладиган, дастурхон тўқинлигининг асоси эса ҳозирча йўқ. Бир-бирини очиб турган мевалар ҳам ўша зарур нарсени интиқ кутаётгандек.

— Ҳой, болам саватдаги нонни олакет, — тандирдан нон узаётган онамларнинг овозлари бирам ёқимли туюлдики. Саватдаги сўлқилдоқ нонлардан отамларга узатдим:

— Олинг, ушатиңг.

Отам нон ушатиб дастурхонга тақдиф этдилар:

— Кечроқ ошибди-да хамир. Нон келмаганига индамай ўтирувдим. Қани олинган, — сўнг қўшимча қилдилар: — Ноннинг ўрни бир бошқача-да. Шунча ширин нарсаларнинг биттасиям ноннинг ўрнини босолмади. Отам сўзларини ўйлаб, шу боис нонни осмон қуёшидан узилган бир парча қуёш деб атагим келади.

Ғани АБДУЛЛАЕВ

Ф Р У Т Б О Л

«ПАХТАКОР» ҲАМОН ҚИТЪАДА БИРИНЧИ!

Халқаро футбол тарихи ва статистикаси федерацияси - IFHS 2003 йил якунлари бўйича дунёнинг 350 энг кучли футбол клублари рейтинг жадвалини эълон қилди.

Жадвалга кўра, Италиянинг 295 очко жамғарган «Милан» жамоаси кучлилар рўйхатининг биринчи поғонасини эгаллади. Иккинчи ўринда Испаниянинг «Реал» жамоаси қайд этилган. Шунингдек, Бразилиянинг «Сантос», Аргентинанинг «Бока Хуниорс» ва Португалиянинг «Порту» клублари кучли бешликдан жой олди.

Ўтган йили Ўзбекистон чемпиони, мамлакат кубоғи соҳиби ва Осиё чемпионлар лигаси ярим финалчиси - Тошкентнинг «Пахтакор» жамоаси 112 очко билан жадвалда 106-ўринни эгаллаган. Ушбу рейтинг жадвалга биноан пахтакорчилар Осиё футбол клубларининг барчасини ортда қолдирган. «Сариқ қитъа» вакиллари-дан «Пахтакор»га энг яқин турган - Хитойнинг «Дальян Шайд» жамоаси 182-ўринда қайд этилган. Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги (МДХ) мамлакатлари чемпионатлари иштирокчиларидан фақат иккитаси «Пахтакор»дан юқориди. «Динамо» (Киев) 49-ўринда бўлса, Москванинг «Спартак»

жамоаси 85-ўринда бормоқда.

Халқаро футбол тарихи ва статистикаси федерациясининг 350 футбол клуби киритилган рейтинг жадвалидан Ўзбекистоннинг яна иккита жамоаси жой олди. Қашқадарёнинг «Насаф» жамоаси 304-ўринда бўлса, XII миллий чемпионатнинг бронза медал соҳиби - Наманганнинг «Навбахор» клуби 342-поғонада.

Халқаро футбол ассоциациялари федерацияси - ФИФА ҳам миллий терма жамоаларнинг янги рейтинг жадвалини эълон қилди.

Беш қарра жаҳон чемпиони - Бразилия миллий терма жамоаси 848 очко билан рейтинг жадвалининг энг юқори поғонасидан жой олди. Рейтингда Франция, Испания, Голландия ва Аргентина терма жамоалари кучли бешликни ташкил қилди.

Равшан Ҳайдаров бош мураббийлик қилаётган Ўзбекистон миллий терма жамоаси 496 очко билан рейтинг жадвалининг 82-поғонасида турибди.

Зоҳир ТОШХҲАЕВ,
ЎЗА шарҳловчиси

Қаҳқаҳа

НАФС БАЛОСИ

Бир киши дарё бўйига келиб қараса, бир тўда кўрлар дарёдан қандай ўтишини билмай ҳайрон бўлиб туришибди. У дебди:

— Эй, азизлар, мен сизларни дарёдан ўтказиб қўйсам, нима берасизлар?

— Хар биримиз ўн динордан берамиз, — дейишибди улар.

Иш пишгач, лўли дебди:

— Энди ҳаммангиз бир-бирингизнинг этагингиздан маҳкам ушлаб, тизилинган, мен эса йўл бошлайман. Улар сувга тушибдилар: Сувнинг ўртасига борганда бир кўр фарёд қилибди:

— Эй бошлик, дўстимизнинг бирини сув оқибди кетди.

— Эҳ, афсус! — дебди лўли.

— Ўн диноримдан айрилдим.

Озгина ўтмай яна бири фарёд қилибди:

— Ҳой бошлик! Яна биттаимизни сув оқибди кетди.

— Во дариг, — дебди лўли, — йигирма динорим оқиб кетди.

Кўрлар жанжал кўтариб дейишибди:

— Эй жоҳил! Бу қандай гап, ҳаммамиз битта-биттадан оқиб кетяпмиз-ку!

— Сизлар оқиб кетсанглар ҳеч гапмас, икки ўртада мен куйяман. Шунча зарар қилсам ҳам мен «ғиқ» демайману, сизлар

**ШОВКИН ҚИЛАСИЗЛАР-А!
ХАСИСНИНГ
УЙҚУСИ**

Бир хасис узоқ ухлабди. Беш кундан кейин ҳам уйғонмабди. Қариндошлари уни уйғотиши учун ҳар хил усуллар қўллашибди.

— Рихсивой, тур. Қизинг Нафиса касалхонадан келди, — дебди онаси. Фойдаси бўлмабди.

— Ҳой Рихсивой! Турсангчи ўглинг аскардан келди, дебди акаси. Фойдаси бўлмабди.

— Ҳой адаси! Уйимиз ёнаепти, турсангизчи, — деди хотини. Фойдаси бўлмабди.

— Шошманглар, — дебди Мулла Насриддин, — мен ўзим уни уйғотаман.

— Рихсивой, мана бу беш минг сўмини олиб кўй. Бирор корингга яратасан.

Рихсивой дарҳол уйғонибди ва жойидан сакраб турибди.

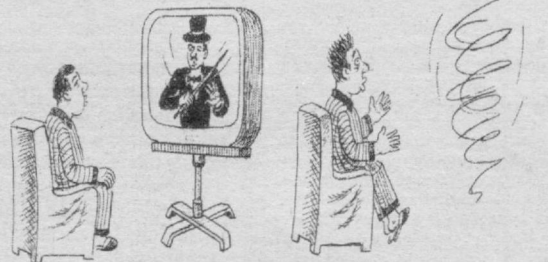
**ИНСОФЛИ
ЎҒРИЛАР**

Бир қоровул эрталаб уйига келгач, хотинига дебди:

— Биласанми, бугун кечаси ўғрилар дўконни ўмаршиди, аммо улар жуда инсофли экан.

— Қандай қилиб?!

— Ишни секин-аста бажаришиб, ширин уйқуни бузишмас экан.

Сўзсиз сурат.

Абдурасул Ҳақимов чизган расм.

**Бош муҳаррир
Акмал АКРОМОВ**

Манзилмиз: 700000,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР:

хатлар — 133-29-70;
эълонлар:
133-28-95, 132-11-39.
факс: (3712) 133-29-09.

Ҳажми — 2 боёма табоқ офсет усулида боёнди.
5576 нусхад босилди. Қоғоз биринчи А-3

Газета Тошкент шаҳар
Матбуот ва ахборот
бошқармасида 1-рақам
билан рўйхатта олинган.

Душанба, сешанба, чоршанба,
пайшанба ва жума кунлари чиқади.
Навр кўрсаткичи — 563

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлиқларига ёки «Тошкент почтачиси»га — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишниш мумкин.

Газета «Тошкент оқшоми»нинг компьютер марказида терилди ва сақланди.

«Шарқ» нашриёт-матбуот ширкатидаги компьютернинг бошқаруви.
Корхона манзилы: «Буёқ Турон» кўчаси, 41-уй.